

Det er ved at være længe siden, og derfor må det være muligt at få kendskab til resultatet.

Foreløbigt svar (15/3 96)

Kulturministeren (Jytte Hilden):

Justitsministeriet oplyser, at det forventer at svare på Kulturministeriets forespørgsel i løbet af nogle få uger. Jeg vil umiddelbart herefter vende tilbage med en besvarelse af spørgsmålet.

Spm. nr. S 1553

Til justitsministeren (28/2 96) af:

Tom Behnke (FP):

»Kan ministeren oplyse, i hvilken lov og med hvilken begrundelse det første gang blev vedtaget at give forvaltningsmyndigheder hjemmel til uden retskendelse, uden for strafferetsplejens område, at foretage ransagning og beslaglæggelse, hvorved de(n) berørte borger(e) stilles ringere end sigtede under retsplejelovens bestemmelser?«

Begrundelse

Spørgeren er i besiddelse af betænkning nr. 1039 af 1985 om tvangsindgreb uden for strafferetsplejen, svar på spørgsmål nr. 34 af 8. januar 1996, alm. del – bilag 383 fra Retsudvalget samt svar på spørgsmål nr. 60 af 14. december 1995, alm. del – bilag 154 fra Skatteudvalget, hvor oversigter foreligger, men det fremgår heraf ikke klart, hvornår den første lov blev vedtaget med en sådan hjemmel.

Spørgeren er imidlertid interesseret i at få oplyst baggrunden for indførelse af denne praksis samt begrundelsen herfor, idet der må have ligget betydelige overvejelser bag indførelsen af hjemmel til sådanne magtbeføjelser, som allerede dengang måtte formodes at ville kunne være på kanten af grundlovens § 72.

I forbindelse med indførelsen af denne praksis måtte lovgiverne have været opmærksom på den problemstilling, der ligger i, at myndighederne hjemles adgang til privat bolig, virksomhed og ejendom uden den beskyttelse, som borgerne under normale omstændigheder er sikret gennem retsplejeloven.

Svar (13/3 96)

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Indledningsvis bemærkes, at det stillede spørgsmål relaterer sig til grundlovens § 72.

Hovedformålet med grundlovens § 72 er at beskytte mod vilkårlige husundersøgelser m.v. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

»Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.«

Det fremgår således udtrykkeligt af grundlovens § 72, at det i relation til husundersøgelser m.v. er muligt ved lov at fravige kravet om retskendelse.

Grundlovens § 72 er stort set identisk med § 86 i den oprindelige grundlov fra 1849. Der har således lige siden junigrundloven været adgang til ved lov at tillægge forvaltningsmyndigheder beføjelse til husundersøgelse m.v. uden retskendelse.

Det har ikke været muligt at fremfinde den lov, der med sikkerhed var den første, hvor man udnyttede adgangen til ved lov at give en forvaltningsmyndighed adgang til privatboliger uden retskendelse. Poul Andersen henviser i »Dansk Statsforfatningsret« fra 1954 side 621 ff. til en række ældre love, der giver hjemmel til husundersøgelse uden retskendelse. Blandt de anførte love omtales bl.a. lov om brandvæsenet i København af 15. maj 1868, § 41.

Bestemmelsen havde følgende ordlyd:

»I Sager, der anlægges mod Nogen for ikke at have rettet sig efter de ham af Brandvæsenet givne Paalæg eller Forbud, blive de i Lovgivningen hjemlede almindelige Tvangsmidler ved Dommen at bringe til Anvendelse.

Skjønner Brandvæsenet, at noget stedfindende Forhold er af en sådan brandfarlig Beskaffenhed, at det for den offentlige Sikkerheds Skyld uopholdelig bør forandres, og Vedkommende ikke strax retter sig efter det Paalæg, der i saa Henseende gives ham, skal Politiet være pligtig til på Brandvæsenets Begjæring og Ansvar at foranstalte det Fornødne ved umiddelbar Anvendelse af Magt.«

I bemærkningerne anføres intet om bestemmelsens grundlovmæssige aspekter eller om de overvejelser i øvrigt af denne karakter, der måtte ligge til grund for bestemmelsen.